CHILD TRUST

CHILDREN VISITING PARENTS

TRaining EU prison STaff

KURIKULUM | HR

Ravnoteža između sigurnosti i kvalitete interakcije

Namijenjeno službenicima i službenicama zatvorskog sustava koji sudjeluju u susretu djece i obitelji u kaznenim tijelima

Sufinancira Europska unija

bambini senza sbarre

PROBACJA

RODA roditelji u akciji

CHILD TRUST
CHILDREN VISITING PARENTS
TRaining EU prison STaff

DOKUMENT	**Kurikulum osposobljavanja: prakse prilagođene djeci za službenike i službenice zatvorskog sustava**
PROGRAM	WP2 – Erasmus+ KA220-VET
PROJEKT	Razvijeno u okviru projekta CHILD TRUST
VERZIJA	travanj 2025.

Financirano sredstvima Europske unije. Iznesena mišljenja i stavovi odražavaju isključivo stav autora i ne moraju se podudarati sa stavovima Europske unije ili talijanske nacionalne agencije Erasmus+ INAPP (Istituto Nazionale per l'Analisi delle Politiche Pubbliche). Ni Europska unija ni tijelo koje dodjeljuje bespovratna sredstva ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Sufinancira Europska unija

Sadržaj

01 **Uvod** 4

02 **Filozofija i vrijednosti kurikuluma** 5

03 **Opseg osposobljavanja** 6

04 **Teorijske pretpostavke za edukatore i edukatorice** 8

05 **Kriteriji odabira** 10

Kriteriji odabira edukatora i edukatorica 10

Kriteriji za uključivanje polaznika i polaznica 10

Sastav grupe polaznika i polaznica 11

Format provedbe 11

Specifičnosti po zemljama 11

06 **Regulatorni aspekti i operativne prakse** 12

07 **Organizatori osposobljavanja** 13

08 **Metodologija** 14

Teorijsko-metodološki pristup 14

Iskustveni metodološki pristup 14

Okruženje za osposobljavanje 15

Alati 16

09 **Alati za praćenje i evaluaciju** 16

10 **Prilozi** 17

01

Uvod

Ovaj kurikulum razvijen je u okviru radnog paketa 2 (WP2) projekta CHILD TRUST, sufinanciranog iz programa Erasmus+ u okviru aktivnosti KA220-VET. Cilj WP2 jest izraditi zajednički i inovativni model osposobljavanja službenika i službenica zatvorskog sustava koji rade sa zatvorenicima i zatvorenicama koji su roditelji te s njihovom maloljetnom djecom. Krajnji je cilj potaknuti humanizaciju zatvorskih prostora te osigurati poštivanje prava i emocionalne dobrobiti djece koja dolaze u posjet u kaznena tijela.

Osposobljavanje je oblikovano na 4. razini Europskog kvalifikacijskog okvira (EKO) i služi i kao modul za opće podizanje svijesti i kao specijalizirani program osposobljavanja. Namijenjeno je za primjenu:

1. kao dio **uvodnog osposobljavanja za nove službenike i službenice zatvorskog sustava**, radi podizanja svijesti o pitanjima koja se odnose na djecu u zatvorskom okruženju;

2. kao **specijalizirano osposobljavanje za službenike i službenice** koji su izravno uključeni u prihvat djece i obitelji u kaznenim tijelima.

Kurikulum je rezultat procesa sukreacije u kojem su sudjelovale četiri partnerske zemlje projekta (Italija, Francuska, Poljska i Hrvatska) tijekom intenzivnog programa jačanja kapaciteta održanog u veljači u Montrougeu u Francuskoj, u organizaciji francuskog partnera Relais Enfants Parents (REP). Tijekom tog događaja stručnjaci i stručnjakinje iz prakse i iz područja prava djece u dubinskim su raspravama razmijenili nacionalna iskustva te utvrdili zajedničke potrebe, izazove i prioritete.

Taj suradnički dijalog postavio je temelje zajedničkom modelu osposobljavanja koji uvažava kontekst svake zemlje, a istodobno ima transnacionalni doseg. Kurikulum se tako temelji na raznolikim nacionalnim praksama, a povezuju ga zajedničke europske vrijednosti u području **prava djece i inkluzivnog pravosuđa**. Okvir osposobljavanja koji je proizašao iz ovog procesa u skladu je s **prioritetima Europske unije u području socijalne uključenosti, stručnog usavršavanja i zaštite temeljnih prava**.

02

Filozofija i vrijednosti kurikuluma

Temelj ovog kurikuluma je prepoznavanje činjenice da su djeca čiji su roditelji u zatvoru često „nevidljiva skupina“ čija se prava i potrebe često zanemaruju. Filozofija kurikuluma usklađena je s međunarodnim okvirima kao što su Konvencija UN-a o pravima djeteta i Preporuka Vijeća Europe CM/Rec(2018)5, koja poziva na politike i prakse prilagođene djeci u kaznenopravnom sustavu.

Vodeća načela

Najbolji interes djeteta

Svaki aspekt osposobljavanja i postupaka razvijenih kroz ovaj kurikulum nastoji osigurati da se prije svega vodi računa o najboljem interesu djeteta.

Pravo na obiteljski život

Održavanje kontakta s roditeljem u zatvoru pravo je djeteta i čimbenik koji pozitivno pridonosi resocijalizaciji roditelja.

Sudjelovanje djeteta

Dječje perspektive i emocije treba saslušati i poštovati.

Nediskriminacija

Prema svoj djeci treba postupati s jednakim poštovanjem i dostojanstvom, bez obzira na status njihovih roditelja.

Kurikulum promiče promjenu zatvorske kulture: od isključivo sigurnosnog modela prema pristupu usmjerenom na odnose i resocijalizaciju, koji uključuje prakse osjetljive na djecu.

> **Ključna poruka jest da prisutnost djece u zatvoru nije smetnja, nego prilika.**

Ona poziva na humanizirajuću perspektivu, poboljšanje kvalitete života u kaznenim tijelima i stvaranje sigurnijeg i uravnoteženijeg okruženja.

Osposobljavanje se bavi i emocionalnom i odnosnom složenošću koja se javlja kada dijete posjećuje roditelja u zatvoru te potiče službenike i službenice da preispitaju vlastite pretpostavke i pristranosti. Razvijanjem empatije, samosvijesti i profesionalne odgovornosti kurikulum nastoji osnažiti službenike i službenice zatvorskog sustava kao nositelje pozitivnih promjena u njihovim kaznenim tijelima.

03

Opseg osposobljavanja

1 Unapređenje kvalitete odnosa između službenika i službenica, obitelji i šire zajednice radi uzajamne dobrobiti

CILJ

Poticati dublje razumijevanje međusobne povezanosti službenika i službenica zatvorskog sustava, djece, obitelji te zatvorenika i zatvorenica. Ovo osposobljavanje ima za cilj razviti okvir u kojem se daje prednost uzajamnoj dobrobiti svih tih skupina, a misija ustanove povezuje se sa suradničkim pristupom.

FOKUS

Izaći izvan okvira puke provedbe zadataka i potaknuti zajednički, suradnički pristup ostvarivanju institucionalnih ciljeva. To uključuje stvaranje poticajnog okruženja u kojem se poštuju prava i dostojanstvo svih osoba, posebno zatvorenika i zatvorenica te njihovih obitelji.

2 Podrška inovacijama i usklađenost sa smjernicama središnje uprave

CILJ

Olakšati provedbu inovativnih praksi i procesa koji su usklađeni sa smjernicama Uprave za zatvorski sustav i probaciju pri Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, osiguravajući da su relevantni i prilagođeni specifičnim potrebama pojedinog kaznenog tijela.

FOKUS

Potaknuti službenike i službenice da aktivno pridonose stalnim inovacijama uvođenjem suvremenih metoda i rješenja koja su usklađena s općom vizijom i strategijama koje postavlja Uprava za zatvorski sustav i probaciju.

3 Uspostava nacionalnog organizacijskog sustava sa zajedničkim praksama i postupcima

CILJ

Uspostaviti koherentan i ujednačen nacionalni organizacijski sustav koji osigurava dosljednost u provedbi politika, praksi i postupaka u različitim regijama i kaznenim tijelima.

FOKUS

Promicati ujednačenost u svakodnevnom radu, jačati suradnju među različitim kaznenim tijelima i osigurati da se dobre prakse preuzimaju i dosljedno provode u cijelom sustavu.

4 Unapređenje praksi prijema i čekanja

CILJ

Povećati učinkovitost, udobnost i dostojanstvo prijema i čekanja u kaznenom tijelu, uzimajući u obzir i emocionalne i logističke aspekte tih iskustava.

FOKUS

Pojednostaviti postupke za novoprimljene osobe, smanjiti stres i neizvjesnost te osigurati da se prema zatvorenicima i zatvorenicama i njihovim obiteljima postupa s poštovanjem i suosjećanjem tijekom prijema.

5 Strukturiranje putova pristupa i organizacijskih protokola po uzoru na talijanski primjer dobre prakse i međunarodne povelje o pravima

CILJ

Osigurati da su svi putovi pristupa i organizacijski protokoli usklađeni s nacionalnim i međunarodnim poveljama o ljudskim pravima, omogućujući ravnopravan pristup uslugama i podršci.

FOKUS

Ojačati institucionalne protokole kako bi se osiguralo poštivanje prava zatvorenika i zatvorenica i njihovih obitelji, osobito u područjima kao što su posjeti, komunikacija i ponovno uspostavljanje obiteljskih veza, u skladu s pravnim standardima i međunarodnim okvirima.

6 Podizanje svijesti službenika i službenica koji obavljaju razgovore s obiteljima i provjere pri ulasku

CILJ

Osposobiti i senzibilizirati službenike i službenice koji su odgovorni za razgovore s članovima obitelji koji ulaze u kazneno tijelo i za njihovu provjeru, s naglaskom na važnost profesionalnosti, empatije i etičnog postupanja.

FOKUS

Povećati svijest o psihološkim, emocionalnim i društvenim dinamikama koje su prisutne tijekom obiteljskih interakcija te opremiti službenike i službenice alatima za učinkovito postupanje u osjetljivim situacijama, uz očuvanje sigurnosti kaznenog tijela i ljudskog dostojanstva.

7 Poticanje razmjene primjera dobre prakse i profesionalnih iskustava

CILJ

Potaknuti kulturu zajedničkog učenja i kontinuiranog unapređenja kroz razmjenu profesionalnih iskustava između kaznenih tijela, s naglaskom na pilot-projekte i uspješne prakse.

FOKUS

Promicati suradnički pristup profesionalnom razvoju tako da se službenicima i službenicama omogući sudjelovanje u iskustvenim radionicama na kojima dijele uvide, izazove i rješenja, s ciljem unapređenja praksi u vlastitim kaznenim tijelima.

04

Teorijske pretpostavke za edukatore i edukatorice

Rad s djecom čiji su roditelji u zatvoru zahtijeva solidno psihosocijalno razumijevanje emocionalnog svijeta kroz koji ta djeca prolaze. Edukatori i edukatorice koji provode ovaj kurikulum moraju biti upoznati s temeljnim psihološkim i emocionalnim izazovima koji proizlaze iz odvojenosti, traume i stigmatizacije obitelji.

Kada se roditelj teško nosi s intenzivnim emocijama svog djeteta, javljaju se brojni izazovi, osobito kod djece čiji su roditelji u zatvoru, koja često prolaze kroz slične traumatske situacije.

Ta djeca često osjećaju:

- Strah za sebe i za sudbinu roditelja.
- Tjeskobu zbog mogućeg gubitka i napuštanja.
- Izolaciju zbog obiteljskih tajni.
- Sram zbog toga što im je roditelj u zatvoru i zbog roditeljeva ponašanja.
- Osjećaj krivnje i tihu ljutnju, često usmjerenu ne prema roditelju, nego prema drugim članovima obitelji ili prema sebi.
- Preuranjenu odgovornost koja ih lišava prava na djetinjstvo.
- Traumu izazvanu iznenadnim događajima kao što je uhićenje roditelja.
- Tugu zbog koje se povlače od svijeta pokušavajući pobjeći od emocionalne boli.

Te emocije kod djece uzrokuju tri glavne reakcije:

1

Zakopavanje (fr. enfouissement)

Psihološki obrambeni mehanizam u kojem se intenzivna emocija iskrivljuje i zakopava u sjećanju, pri čemu selektivna amnezija otežava pristup pojedinostima traumatskog događaja.

2

Potiskivanje (fr. refoulement)

Dijete uklanja suprotstavljene emocije, poput ljubavi i mržnje, iz svijesti i usredotočuje se na samo jednu od njih kako bi izbjeglo unutarnji sukob.

3

Samoizabrana šutnja

Dijete koje se ne može nositi s emocijama poput srama ili straha bira šutnju kako bi izbjeglo izražavanje tih osjećaja. Taj obrambeni mehanizam može postati štetan kada prijeđe u naviku.

Izražavanje emocija riječima ključno je za njihovu regulaciju i oslobađanje. Ako dijete ne može izraziti svoje bolne emocije, može ostati zarobljeno u šutnji.

> **Uloga odrasle osobe, osobito roditelja, jest da tu šutnju pretoči u riječi, pretpostavi kako se dijete osjeća i pomogne mu da izrazi svoje emocije.**

Zatvorska kazna duboko utječe na samodoživljaj zatvorenika i zatvorenica, koji se mogu početi doživljavati kao žrtve umjesto kao počinitelji, što mijenja njihovu sposobnost da preuzmu odgovornost za vlastite postupke. Oduzimanje slobode i uvjeti prisile u zatvoru nagrizaju osjećaj odgovornosti i infantiliziraju zatvorenike i zatvorenice, koji tada nisu sposobni preuzeti punu odgovornost za svoja djela.

Psihološke promjene uzrokovane boravkom u zatvoru uključuju:

1

Promjene u doživljaju tijela i odnosu prema tijelu

Promjene u svijesti o tijelu koje se očituju u praksama poput tetoviranja ili intenzivnog vježbanja (bodybuildinga).

2

Zaravnjenost doživljaja vremena

Kruta vremenska struktura zatvora onemogućuje zatvorenicima i zatvorenicama da sami oblikuju svoj doživljaj vremena, što može dovesti do osjećaja da vrijeme prolazi beskonačno sporo.

3

Gubitak osjećaja odgovornosti i infantilizacija

Zatvor otežava zatvorenicima i zatvorenicama da se osjećaju odgovornima za vlastite postupke te se počinju doživljavati kao stranci u odnosu na osobu koja su nekad bili.

Trauma doživljena u zatvoru može dodatno ugroziti sposobnost roditelja u zatvoru da na odgovoran način vodi odnos s djetetom. Pritom postoji rizik da se asimetričan odnos roditelja i djeteta preokrene, pa dijete počne osjećati odgovornost za roditelja. Takva zamjena uloga narušava emocionalnu sigurnost djeteta.

U takvim okolnostima nužno je uključivanje treće osobe koja može pružiti podršku roditelju u suočavanju s emocionalnim teškoćama djeteta, ali i intervenirati kako bi se dijete oslobodilo neizrečene emocionalne boli, koja bi ga inače mogla trajno zadržati u šutnji.

05

Kriteriji odabira

Kriteriji odabira edukatora i edukatorica

- Edukacijski tim trebaju činiti ne samo stručnjaci i stručnjakinje iz područja psihologije, nego i osobe sa stručnim znanjem o razvoju djece i obiteljskoj dinamici.
- Stručnjaci i stručnjakinje za facilitaciju rada u grupi su ključni jer grupna dinamika ima presudnu ulogu u procesu osposobljavanja.
- Najmanje jedan edukator ili edukatorica mora detaljno poznavati nacionalni i europski zakonodavni okvir.
- Edukatori i edukatorice trebaju biti upoznati s izazovima s kojima se suočavaju službenici i službenice zatvorskog sustava, osobito u odnosima s djecom i obiteljima.

S obzirom na to da će se ovaj model osposobljavanja primjenjivati u četiri različite zemlje, važno je uključiti edukatore i edukatorice s različitim vještinama kako bi se obogatilo iskustvo učenja. Fokus treba biti na znanju i stručnosti edukacijskog tima, a ne na broju osoba u njemu. Možda nije realno očekivati da jedna osoba posjeduje sve potrebne kvalifikacije, ali je ključno da su sve nužne kvalifikacije navedene u dokumentu. Ovo se odnosi na sve uključene zemlje.

Kriteriji za uključivanje polaznika i polaznica

- Preporučuje se izravno uključiti službenike i službenice zadužene za prihvat djece i obitelji, i to treba biti prioritet u sve četiri zemlje.
- Unutar obrazovnih grupa preporučuje se prepoznati sudionike i sudionice koji pokazuju osjetljivost u odnosima s djecom te poticati dijalog između njih i ostatka grupe. Ipak, osposobljavanje treba osigurati i onima koji tu osjetljivost još nemaju, budući da se ona smatra ključnom profesionalnom vrijednošću.
- Preporučuje se formiranje heterogenih grupa, uzimajući u obzir iskustvo i operativne uloge, kako bi se unaprijedio proces osposobljavanja u sve četiri zemlje.

Iako se osnovne smjernice za osposobljavanje primjenjuju u sve četiri zemlje, važno je istaknuti specifične pristupe osposobljavanju u pojedinim zemljama.

FRANCUSKA

Postoje dvije vrste osposobljavanja, 1) početno osposobljavanje i 2) trajno dobrovoljno osposobljavanje.

ITALIJA

Osposobljavanje je obvezno za sve relevantne službenike i službenice.

Osim toga, pri prilagodbi modela lokalnom kontekstu treba uzeti u obzir nacionalne propise i prakse.

Sastav grupe polaznika i polaznica

Sastav i struktura grupe polaznika i polaznica trebaju biti oblikovani tako da osiguraju aktivno sudjelovanje u svim uključenim zemljama.

Format provedbe

2–3 sata
idealno trajanje online sesije

6 sati
otprilike, za sesiju pri susretu uživo

najviše 8
sudionika i sudionica po grupi

Poželjno je da se sesije osposobljavanja održavaju online kako bi se olakšalo sudjelovanje svih kaznenih tijela iz uključenih zemalja. Online sesije idealno bi trebale trajati 2–3 sata. Za susrete uživo mogu se planirati dulje sesije od otprilike 6 sati kako bi se omogućile dublje rasprave, razmjena iskustava i interaktivan grupni rad, što može biti zahtjevnije u virtualnom okruženju.

Za online osposobljavanje preporučuje se podjela na manje cjeline, idealno 2–3 odvojena susreta u trajanju od 2–3 sata svaki. Svaka grupa treba imati najviše 8 sudionika i sudionica kako bi se osigurala veličina grupe koja omogućuje smislenu interakciju. Kraće, dvosatne sesije također su moguće jer su organizacijski jednostavnije i edukatorima i edukatoricama ostavljaju vrijeme za refleksiju o ključnim točkama i uključivanje uvida u sljedeće sesije.

Specifičnosti po zemljama

Sastav svake grupe trebao bi odražavati specifičnosti pojedine uključene zemlje. Na primjer:

HRVATSKA

S obzirom na ograničen broj službenika i službenica u zatvorskom sustavu, očekuje se da će grupe imati manji broj sudionika, moguće oko 4–5 osoba po sesiji, umjesto predloženih 8.

FRANCUSKA

Osposobljavanje će se provoditi uživo, što može omogućiti veću fleksibilnost u veličini grupa i trajanju sesija, ovisno o lokalnim resursima i broju sudionika i sudionica.

POLJSKA

Preporučuje se provođenje osposobljavanja uživo jer se taj format pokazao učinkovitijim u angažiranju polaznika i polaznica i osiguravanju njihove aktivne uključenosti.

ITALIJA

Osposobljavanje će se provoditi online kako bi se omogućilo sudjelovanje svih zatvora u zemlji. Taj format omogućuje šire uključivanje i sudjelovanje ključnih osoba, poput voditelja i voditeljica službi prihvata, čije je uključivanje ključno s obzirom na važnost obrađenih tema.

06

Regulatorni aspekti i operativne prakse

Propise treba shvaćati kao izraz zajedničkih vrijednosti, a ne samo kao operativna ograničenja. Temeljne vrijednosti koje se promiču ovim kurikulumom, a to su dostojanstvo, empatija, odgovornost i skrb usmjerena na dijete, izravno su ukorijenjene u Konvenciji o pravima djeteta. Te vrijednosti svoju legitimnost i snagu crpe iz pravnih instrumenata koji formaliziraju prava djece i određuju odgovornosti institucija.

Regulatorni okvir stoga ima dvojaku ulogu:

1

Kao pravna struktura koja definira obveze i standarde postupanja.

2

Kao pedagoški i etički kompas koji jača kulturu brige, uključivanja i poštivanja ljudskih prava u zatvorskom okruženju.

Ključni referentni dokumenti su:

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta (1989.)

Ova međunarodna konvencija potvrđuje djetetovo pravo na održavanje osobnih odnosa i izravnih kontakata s oba roditelja (članak 9.), čak i ako je jedan od njih u zatvoru. Također jamči zaštitu od diskriminacije (članak 2.), pravo na slobodno izražavanje mišljenja (članak 12.) i pravo na postupanje s dostojanstvom (članak 37.).

Preporuka Vijeća Europe CM/Rec(2018)5

Ova se preporuka odnosi upravo na djecu čiji su roditelji u zatvoru. Poziva na:

- Održavanje obiteljskih veza putem redovitih posjeta prilagođenih djeci.
- Uzimanje u obzir potreba djece u politikama zatvorskog sustava.
- Osposobljavanje službenika i službenica za primjenu pristupa osjetljivog na djecu u svakodnevnom radu.

Nacionalni zakonodavni okviri

Svaka zemlja sudionica (Italija, Francuska, Poljska i Hrvatska) ima posebne propise koji uređuju odnose između zatvora i obitelji. Iako se pravna rješenja razlikuju, osposobljavanje potiče približavanje zajedničkoj europskoj kulturi zaštite. Razumijevanje i poštivanje tih nacionalnih razlika ključno je za učinkovitu primjenu kurikuluma u različitim kontekstima.

U ovom kurikulumu propisi se ne doživljavaju kao ograničenja, nego kao prilike za ostvarivanje vrijednosti, zaštitu prava i promicanje kvalitete odnosa. Oni pomažu institucijama da ispune svoju misiju ne samo u pogledu sigurnosti nego i u pogledu socijalne reintegracije, pravičnosti i poštovanja prema svim uključenim osobama, a osobito prema najranjivijima, djeci.

07

Organizatori osposobljavanja

Bambinisenzasbarre je talijanska neprofitna organizacija koja pruža podršku djeci zatvorenih roditelja. Već više od 20 godina pruža psihopedagošku podršku i zagovara prava djece. Organizacija je izradila prvu europsku Povelju o pravima djece zatvorenih roditelja, surađuje s institucijama poput talijanskog Ministarstva pravosuđa i provodi model „Sustav žutih prostora“ u svih 192 talijanska zatvora.

Roditelji u akciji (Roda) od svog osnutka djeluje u Republici Hrvatskoj već 20 godina kao važan dionik u području roditeljstva. Kroz projekte i programe te ad hoc i zagovaračke aktivnosti za prava roditelja i djece Roda je pridonijela pozitivnim promjenama u javnim stavovima, kao i promjenama unutar sustava.

Relais Enfants Parents (REP) prva je organizacija u Francuskoj kojoj je cilj pomoći djeci zatvorenih roditelja da održe odnos s njima. REP ima veliko stručno znanje o teškoćama s kojima se ta djeca suočavaju i o načinima kako ih ublažiti. Gotovo četrdeset godina REP pruža podršku djeci čiji je roditelj u zatvoru.

Małopolska Probation Association je lokalna nevladina organizacija koja štiti prava djece čiji roditelji izdržavaju kaznu zatvora u Poljskoj. Kao članica mreže Children of Prisoners Europe (COPE), aktivno slijedi viziju COPE-a: „svakom djetetu treba jamčiti pošteno, nepristrano postupanje, zaštitu njegovih prava i jednake prilike bez obzira na društveno, ekonomsko ili kulturno podrijetlo“.

08

Metodologija

Teorijsko-metodološki pristup

Polazimo od pretpostavke da kaznena tijela trebamo učiniti prikladnim okruženjem i za djecu, ne pretvarajući ih pritom u prostore namijenjene isključivo djeci. Zatvor može biti prostor dobrodošlice za djecu samo ako su zajamčena ljudska prava odraslih zatvorenika i zatvorenica.

> **Za djecu posjet zatvoru treba biti iskustvo zakonitosti, u kojem su njihova uloga i dostojanstvo kao osoba u potpunosti poštovani.**

Prihvat je središnja tema koja uključuje i zatvorsko okruženje i vanjski kontekst te pridonosi očuvanju obiteljskih veza. Osposobljavanje službenika i službenica zatvorskog sustava nije ograničeno na zidove kaznionice ili zatvora, nego se proširuje na društvo kako bi se poticao integrirani pristup s drugim obrazovnim sustavima. Inicijative su usmjerene na zaštitu prava djece, jačanje obiteljskih veza i osiguranje da posjeti omogućuju zatvorenicima i zatvorenicama održavanje smislenih odnosa. Prisutnost djece u zatvoru može biti prilika za humanizaciju zatvorskog okruženja i poboljšanje kvalitete života roditelja u zatvoru.

Iskustveni metodološki pristup

Iskustveni pristup je obrazovni pristup koji uključuje sudionike i sudionice ne samo na racionalnoj nego i na emocionalnoj razini, potičući dublje i svjesnije učenje. Kada se emocije uključe u proces osposobljavanja, mogu se pretvoriti u profesionalne vještine i ojačati sposobnost vođenja međuljudskih odnosa.

Ova se metoda temelji na osobnom iskustvu, koje se prepoznaje kao temeljni alat za komunikaciju i međusobno razumijevanje. Umjesto pukog prenošenja pravila, potiče njihovo usvajanje kroz pristup usmjeren na odnose, čineći ih razumljivijima i primjenjivijima u svakodnevnoj praksi.

Program osposobljavanja usmjeren je na prijem djece i njihovih obitelji te službenicima i službenicama pruža alate za olakšavanje međuljudskih odnosa uz poštivanje sigurnosnih zahtjeva. Kroz analizu iskustava, profesionalnu razmjenu među različitim ulogama i promišljanje o operativnoj dinamici sudionici i sudionice unapređuju svoje vještine, pridonoseći humanijem i pažljivijem okruženju.

Ovakav pristup pomaže prepoznati i nadograditi postojeće vještine, omogućujući sudionicima i sudionicama da ih učvrste i istodobno usvoje operativne smjernice.

> **Sposobnost uspostavljanja empatičnih odnosa tako postaje i ključna profesionalna kompetencija i zajednički cilj.**

Djeca svojom urođenom potrebom za jasnoćom i otvorenošću propituju kvalitetu odnosa. Jasnim i dosljednim pristupom službenici i službenice mogu pravila učiniti pristupačnijima i razumljivijima kako za djecu, tako i za njihove obitelji, potičući time ugodnije okruženje u kojem se svi osjećaju uvaženo.

Okruženje za osposobljavanje

Sudionici i sudionice rade u dinamičnom i interaktivnom okruženju za osposobljavanje, strukturiranom na netradicionalan, nehijerarhijski način. Kružni raspored sjedenja potiče dijalog i aktivno sudjelovanje. Edukatori i edukatorice djeluju kao facilitatori i facilitatorice, usmjeravajući proces u kojem se radna iskustva dijele, analiziraju i „insceniraju“ u eksperimentalnom okruženju slobodnom od predrasuda i osuđivanja.

Ovakav pristup omogućuje sudionicima i sudionicama da istraže vlastite emocije i profesionalna iskustva, postupno postajući svjesniji i eksplicitnih i implicitnih uloga koje preuzimaju u svom svakodnevnom radu. Refleksija se potiče pisanjem, crtanjem i vježbama rasprave, koje se provode i u malim grupama i na plenarnim sesijama.

U početku sudionici i sudionice mogu osjetiti dezorijentiranost jer je strukturirana analiza emocionalnih aspekata rada neuobičajena. Međutim, stvaranje prostora za izražavanje emocija pomaže u razbijanju obrambenih barijera koje se često izgrade radi suočavanja s emocionalnim pritiskom. Prepoznavanje i obrada tih emocija potiču veću samosvijest i dobrobit na radnom mjestu, čime se u konačnici poboljšava kvaliteta profesionalnih i međuljudskih odnosa, ne samo s obiteljima i djecom nego i sa samim zatvorenicima i zatvorenicama.

Odnos između djeteta i roditelja u zatvoru središnji je fokus osposobljavanja, koje potiče sudionike i sudionice da razmisle o vlastitim iskustvima kao djece i, u nekim slučajevima, kao roditelja. Ključno je prepoznati da je zatvorenik ili zatvorenica ujedno i roditelj te da njihova djeca, bez obzira na okolnosti, čine skupinu sa specifičnim potrebama. Prepoznavanje i razumijevanje tih potreba ne bi smjelo voditi daljnjoj stigmatizaciji, nego potaknuti svjesnu i osjetljivu brigu za dobrobit te djece.

Alati

U osposobljavanje je integriran niz alata i metoda kako bi se podržalo i praktično učenje i refleksivni razvoj. Ovi alati osmišljeni su za aktivaciju emocionalne svijesti, jačanje vještina u odnosima i promicanje kritičkog mišljenja među sudionicima i sudionicama.

Razmjena iskustava i analiza prakse

Izravna interakcija među sudionicima i sudionicama radi dijeljenja stvarnih slučajeva i promišljanja o najučinkovitijim operativnim strategijama.

Igranje uloga

Simulacije stvarnih situacija osmišljene za unapređenje praktičnih vještina i poboljšanje sposobnosti upravljanja međuljudskom dinamikom.

Gledanje i analiza videozapisa i članaka

Dubinsko istraživanje stvarnih scenarija kroz audiovizualne materijale i pažljivo odabrane tekstove, uz poticanje kritičke rasprave.

Emocionalna distanca i kritička refleksija

Igranje uloga omogućuje službenicima i službenicama da iskuse različite situacije iz prakse, zadržavajući objektivnu perspektivu, čime se potiče veća svijest i prepoznavanje učinkovitijih rješenja.

Alati za društvenu percepciju

Interaktivne vježbe (npr. „Bi li druga djeca prihvatila ovo dijete kao školskog kolegu, suigrača ili prijatelja?“) koriste se za istraživanje društvenih predrasuda, samopercepcije i nevidljive stigme povezane sa zatvaranjem roditelja. Ovi alati potiču empatiju i podržavaju inkluzivnije stavove.

09

Alati za praćenje i evaluaciju

Učinkovito praćenje i evaluacija ključni su za procjenu utjecaja osposobljavanja i osiguranje da ono ispunjava ciljeve definirane u WP2. Strategija evaluacije kombinira kvantitativne i kvalitativne alate kroz četiri faze procesa osposobljavanja.

PRIJE OSPOSOBLJAVANJA

Upitnik prije osposobljavanja

Daje se svim sudionicima i sudionicama kako bi se procijenilo njihovo početno znanje, prethodno iskustvo s djecom i obiteljima u zatvorskom okruženju, poznavanje relevantnih okvira o pravima i početni stavovi prema interakcijama roditelja i djeteta u zatvorskom kontekstu. Upitnik također može uključivati demografske podatke (npr. spol, uloga) kako bi se podržala inkluzivna analiza.

TIJEKOM OSPOSOBLJAVANJA

Evidencija prisutnosti

Koristi se za praćenje sudjelovanja i na online sesijama i na sesijama uživo. Potpisne liste prikupljat će se i pohranjivati u svrhu izvještavanja i kontrole kvalitete.

NAKON OSPOSOBLJAVANJA

Procjena nakon osposobljavanja

Ova procjena ima za cilj evaluirati promjene u znanju, svijesti i profesionalnim stavovima. Mjerit će se percipirana korisnost i relevantnost sadržaja osposobljavanja.

3–4 MJESECA NAKON OSPOSOBLJAVANJA

Naknadno praćenje: anketa 3–4 mjeseca nakon osposobljavanja

Sudionicima i sudionicama podijelit će se upitnik za naknadnu procjenu **konkretne primjene** vještina i znanja stečenih tijekom osposobljavanja.

Svi alati bit će standardizirani i zajednički za sve partnere. Podaci će se prikupljati anonimno i analizirati na nacionalnoj i transnacionalnoj razini, a koristit će se za buduće izmjene kurikuluma i za izradu zbirke alata CHILD TRUST Toolkit.

10

Prilozi

1 **Predložak evidencije prisutnih na osposobljavanju**

2 **Upitnik prije i poslije osposobljavanja**

CHILD TRUST

CHILDREN VISITING PARENTS

TRaining EU prison STaff

Sufinancira Europska unija